

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qua ratione iuramentum inter predandum sit. Punct. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

- 15 Admissus in Collegium Anglorum, & iurans confessus studiis ad patriam redire, potest religionem ingredi.
- 16 Iurans tuis concollegis ferre auxilium quomodo intelligatur?
- 17 Quid de iuramento non ingrediendi primum, non sedendi nobiliori loco?
- 18 Iuramentum obligat rebus in eodem statu permanentibus.
- 19 Promissum sub iuramento puell. coniugium, fornicatur, & obligaris.
- 20 Iurasti non nocere inimico, subintelligitur si ipse novam causam non dederit.
- 21 Iurasti residere in Ecclesia, intelligitur, nisi necessitas, vel utilitas Ecclesie aliud cogat.
- 22 Iurasti non alienare inconsulto superiore, potes, si superior adiri non potest & necessitas urgeat.
- 23 Iurasti non potere beneficium, potes illud acceptare.
- 24 Iurans non acceptare gradum doctoratus in alia universitate, subintelligitur ex vi illius licentia.
- 25 Renuntias sub iuramento ius habitum, & speratum, subintelligitur de iure, quod speras ex causa de presenti.
- 26 Iurasti non dividere societatem, intelligitur, nisi socius sit rixosus.
- 27 Iurasti stare mandato alicuius, intelligitur, nisi immoderatum per scriptat.
- 28 Iuramentum debet restringi, ne censetur factum in terij prauidicium.

1. **Q**uestionem aliquibus regulis generalibus absoluemus. Prima regula est, si de intentione iurantis constat, nulla indiget Iuramentum interpretatione. At si hæc intentio manifesta non est, semper interpretandum est Iuramenta, ut servata proprietate verborum, quoad minus fieri possit, obligationem inducat. Prior pars regulæ ex terminis liquet, cum intentio, vel restrictio Iuramenti ex intentione iurantis deducenda sit. Secunda pars probatur; quia creaturam liberam astringi, & obligari ad aliquid determinatè faciendum, vel omitendum, odiosum illi est, & graue. Ergo est facienda stricta interpretatio. Colligiturque hæc regula ex capite ad nostram 21. de iureiurando, ibi, nos Iuramentum tuum benigne interpretari volentes & cap. 1. eodem titulo in 6. & ex lege quidam astringenda ff. de verborum obligationibus, ubi dicitur obligationem promissionis, & stipulationis strictè esse interpretandam. Et ita notat Abbas c. cum clerici de verborum significatione in fine, & in capite clericus de iureiurando. diluenter Iurament. 3. q. 3. Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. de Iuramento c. 32. num. 7. & est omnium.

Neque obstat Textus in c. veritas de iureiurando, ubi Iuramentum fidelitatis extenditur ad successores. Nam ibi non fit extensio vltra proprietatem, & rigorosum sensum verborum. Quia Iuramentum illud non fit Prælato, quatenus talis persona est, sed quatenus tali dignitate fulget, & consequenter ad omnes successores extenditur; etiam in formula Iuramenti nulla mentio facta esset successorum, ut probat Glossa ibi testatur & probat Couarruias de pactis 1. parte §. 5. num. 5. & in simili de Iuramento obediendi Prælato docet Sanchez alius relatus lib. 3. cap. 13. num. 7. Bonacina tom. 2. disp. 4. quest. 1. de Iuramento p. 1. §. num. 3.

2. Ex hac regula constat decisio casus relati in c. clericus de iureiurando, ubi clericus iurans statuta in Ecclesia sua edita seruatur, promittens per idem Iuramentum, statutum, quod post modum subsecutum est, fideliter obseruare; deciditur non teneat ad illius obseruantiam ex debito præstiti Iuramenti, sed solum ex promissione simplici. Quia cum primum Iuramentum non sit extenderit ad statuta edita, sed solum ad statuta edita; non potest ipse pro sua voluntate illud extendere, nisi expressè vellet aliud novum Iuramentum præstare, & ita tradunt vniuersi Doctores ibi prore referet & sequitur Couarruias de pactis 1. parte initio num. 5. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 4. num. 2. Sanchez lib. 3. cap. 14. num. 1. & cap. 17. num. 20. Suarez lib. 2. de Iuram. cap. 32. num. 11.

Adde, esto non adderet illa particula edita, sed absolute iuraret seruare statuta suæ Ecclesie, affirmant supradicti Doctores non extendi ad edita ob rationem dictam. Quia strictè Iuramentum interpretandum est. Deinde neque extenditur ad ea, quæ non sunt in vfu, neque seruantur, quia hæc statuta proprie ceteri non debent. Gutierrez de Iuramento 2. p. c. 38. n. 14. Sanchez alijs relatis lib. 5. c. 14. num. 8. Lessius supra Bonacina tom. 2. disp. 4. quest. 1. punct. 16. vers. ex quo licet inferre. Quod verum est; esto in particulari petatur Iuramentum, seruandi aliquod statutum, quia semper intelligitur peti de seruando illo, prore receptum est, & secundum obligationem quam habet. Sanchez & Bonacina supra.

3. Secundò inferitur, quid dicendum sit ad casum relatum in lege diem proferre lege si cum dies ff. de arbitris, ubi agitur de compromittentibus litem in arbitrum ut certa die

illam definiat iurantibusque stare sententiæ ab illo intra illum diem late; an inquam obligentur Iuramento si compromissi dies prorogatur? Affirmat Antonius Gab. lib. 2. communium opinionum titulo de dilatoriis conclusio. 2. n. 11. & sequentibus Suarez lib. 2. de Iuramento c. 36. fine. Thufcus verbo compromissum concl. 518. n. 5. Bouacina tom. 2. disp. 4. quest. 1. punct. 16. num. 9. Mouentur: quia prorogato termino, proinde illi non videtur nouum pactum initi, sed ad nouum diem extendi; deinde iurans soluere debuit intra eum terminum, si à creditore terminus prorogatur Iuramentum obligat. Ergo similiter prorogato termino compromissi, & compromissum antea factum, & Iuramentum illi annexum obligat debet. Caterum verus censo oppositum; prorogatio inquam termino compromissi, & compromissum, & Iuramentum factum extingui; aliudque de nouo fieri; tametsi moraliter censetur idem. Quia fit cum eisdem qualitatibus & conditionibus iuxta legem non ex omnibus. Scilicet, lege non distinguimus S. dies ff. de recept. arbit. Sic opinio alijs relatis probat Couarruias de pactis 1. parte initio num. 6. & sequentibus. Sanchez lib. 3. sum. cap. 17. num. 23. Azor. tom. 1. lib. 1. cap. 8. quest. 12. Ratio ea est: compromittentes solum iurant obedire sententiæ ab arbitro late illa die signata. Si ergo illa die sententia non proferretur, obligatio Iuramenti cessat. Nam sententia, quam arbitri alio die proferat, foret diuersa est ab ea, quam proferret illo die signato. Ergo terminus signatus obligationem extinguit, non prorogat. Confirmo primò: quia illo die signato iurisdictionis arbitri finita esset, nisi compromittentes iurisdictionem prorogarent. Ergo prorogatio termini nouam iurisdictionem arbitro concedit, & parandæ nouæ sententiæ obligationem continet. Et hoc verum habet siue finito termino compromissi, siue intra illum fiat prorogatio. Semper enim nouum pactum fit, non quæ iurisdictione conceditur: ac prouide nouo Iuramento indiget, quia prius extinctum est.

At si compromittentes stare sententiæ arbitri ea forma à principio litem decidendam promitterent sub Iuramento, ut possint ipsi vel iudex arbitri terminum prorogare; credo certissimum, & ex prorogatione termini non esse nouum compromissum, nec nouum Iuramentum, nec nouum arbitri iurisdictionem, sed solum terminum prorogatum non compromissum, nec Iuramentum ab initio factum. Sic Couarruias d. 1. parte de pactis initio num. 6. vers. 7. Sanchez lib. 3. c. 17. n. 23. Et in hoc sensu est vera sententia Gabriel Thufci, Suarez & Bonacina n. 4. relata. Secus si compromissum factum esset absque illa clausula prorogandi terminum.

Neque obstat iuramentum soluere debuit intra certum terminum, termino à creditore prorogato Iuramento obligari. Nam esto id concedamus, quod alij negant, apud Sanchez lib. 4. cap. 5. num. 5. est longè diuersa ratio de compromisso absolute facto. Nam prorogatio termini in solutione debiti debuit non extingui, sed idem priorum persequatur; neque terminus ibi apponitur ad sciendam obligationem; sed petitis ad illius executionem sollicitandam. Secus est in obligatione compromissi cuius terminus ut supra probatum est, finit obligationem, non vltimè prorogatur & sollicitatur. Sic Sanchez lib. 3. cap. 17. num. 24. tametsi contrarium sentiat lib. 4. cap. 55. num. 7. & 9.

4. Secunda regula sit; Iuramentum restringendum est iuxta naturam actus, super quem cadit. Vade omnes restrictiones, & conditiones, quæ postpositæ, vel promissio habet ex iure, vel ex recepta consuetudine, omnes illas habere censendum est Iuramentum. Quia accessorium, quale est Iuramentum, sequitur naturam principalis, cui adiungitur; iuxta regulam iuris 42. lib. 6. Neque alia intentio iurantis præsumenda est, & tradit late Covarr. de pactis 1. p. §. 4. n. 1. & sequentibus. Gutierrez 1. p. de Iuramento confirmat. c. 37. num. 2. & 3. Sanchez lib. 3. c. 17. num. 13. Suarez lib. 2. de Iuramento c. 32. n. 2. Lessius lib. 2. c. 42. dubio 4. num. 22. Bonacina tom. 2. disp. 4. quest. 1. punct. 16. in principio. Neque obstat Iuramentum, aliquando confirmatè actum inualidum; quominus dicamus Iuramentum sequi naturam actus, super quem cadit; sequitur inquam naturam primordialè ipsius, non accidentalè; & extrinsecam. Ut bene explicat Couarruias d. 3. n. 1. Gutierrez cap. 17. num. 5.

5. Hanc regulam varijs exemplis confirmo. Primò si iurasti Petro dare equum; ipse tamen non seruat, quæ promissum; non teneris dare, habetur capite seruat S. Iuramentum de iureiurando, & capite peruenit 2. eodem titulo ibi. Nec tu & aliquatenus teneris si constat eum conditione minime præuiffæ. Quod verum habet non solum quando tua promissio facta est intuitu alterius promissionis, & ab ea dependenter. In quo casu omnes affirmant, sed etiam quando absolute promissum. Quia hæc absoluta & liberalis promissio habet tacitam conditionem, nisi alius ingratus se ostendat, ut ostenditur non implens promissum. Sic Sanchez alijs relatis libro 3. summa capite 16. numero 16. & lib. 4. capite 2. num. 32. Molina de iurisdictione tom. 2. disp. 272. ad finem. Bonacina tom. 2. disp. 4. quest. 1. punct. 16.

questione 1. punct. 15. numero 2. & probat Textus in lege finali Codicis de reuocanda donati. ne. & lege cum proponat 2. Codicis de pactis cum alius & Glossa ibi adductis. Vbi dicitur licet frangere fidem illam non seruanti. Quod si iam promissum donati reuocare non poteris nisi in illis quatuor casibus, & qui referuntur in lege 10. titulo 4. partita 5. Videlicet si te donarius vituperauerit, aut accusauerit de crimine capitali famoso, vel de quo, si probaretur, penderet maior pars tuorum bonorum, vel infamiam incurreres. Secundus qui tentauit te percutere. Tertius, si magnum tuis bonis damnum intulit. Quartus, si tuam mortem captauit.

6. Secundò: si iurasti fidelitatem alicui, illique non esse contrarium, subintelligitur nisi minus eum, vel tuorum vel Ecclesie perire defendere necessarium fuerit. Habet enim hæc promissio hanc subintellectam conditionem, vt constat expressè ex cap. petio de iureiurando. & notat Siluester iurament. 3. quest. 3.

7. Tertio si iurasti parere mandatis Ecclesie, vel iudicis, statèque eius sententia, poteris appellare si te iniuste grauatam sentias. Quia hoc generale Iuramentum non excludit rationabilem appellationem, constatque ex cap. prore nobis de dolo, & tradit Glossa in capite ad hæc, et secundo de appellationibus, & ibi Decius & alii relatis loan. Gutierrez de Iuramento 1. p. cap. 37. num. 2. 5. Siluester supra, & verbo Iuramentum 4. num. 1. §. decimo quarto.

8. Quarto si iurasti obedire superiori, ipseque ab officio remoueatur, cessat tua obligatio obediendi. Quia ex iure supponitur ad obligationem iurisdictionis in superiori vt possit præcipere. Probaturque Textus in cap. venerabilem in fine de electione & notat Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 4. num. 22.

9. Quintò iurans stare sententia arbitri sub certa pœna non obligatur ad vtrumque: Sed tantum obligatur parere sententia, vel soluere pœnam. Sic Innocentius, & Glossa in cap. per tuos de arbitris. & consensit Siluester supra questione 4. & alii relatis Padiua lege cum proponas numero 2. Codicis de transacionibus. Probabile fati est, Iuramentum ad vtrumque extendi & ad parendum sententia, & ad subeundam pœnam, argumento legis si quis maior. Cod. de transacionibus & tradit Molina tract. 2. de iurisdictione disp. 556. & tract. 5. disp. 36. num. 6.

10. Sextò iurans non expellere conductorem domus vel agri, potest expellere si biennio conductionis pensonem non soluerit. Quia hic contractus habet hanc tacitam conditionem, vt conducto biennio non soluens expelli valeat. lege quæro §. inter locatorem ff. locati c. in lege... Codicis eodem titulo & probat lex 6. tit. 8. partia 5. & licet in lege 5. antecedenti omisso solutionis annua sufficiat, ad remouendum conductorem, id intelligi debet quando conductio est facta ad biennium, vel triennium, secus si ad longum tempus. Sic Gregorius Lopez dicta lege 3. Antonius Gomez 2. tomo cap. de locatione c. conductione, num. 6. Couarruias 2. p. in Rubrica de testamentis numero 11. Gutierrez 1. parte capite 37. numero 10. Sanchez libro 3. summ. capite 17. num. 14.

11. Septimò, iurans contractum fideiussionis, non se obligans Instar principalis, soluere non debet, quovisq; Principalis debitor excuriatur. Quia hanc habet tacitam conditionem iuxta legem decem ff. de verborum obligationibus, lege vltima in principio ff. si certum petatur. Sic Couarruias de pactis 1. p. §. 4. num. 4. & §. 3. num. 10. Sanch. d. c. 17. num. 14.

12. Octauò iurans soluere pecuniam sibi mutuatam, poterit intra biennium exceptionem opponere non numeratæ pecunie: Quia sub ea conditione censendus est obligatus soluere, si sibi fuerit pecunia numerata; habetur expressè lege vltima Cod. de non numerata pecunia c. lege 27. titulo 11. partia 3. & multis relatis docent Couarruias de pactis 1. parte §. 3. numero 10. Gutierrez 1. parte de Iuramento, capite 37. per totum. Verum si iurans non solum iurauerit pecuniam sibi mutuatam soluere; sed etiam eam accepisse, non poterit postea exceptionem non numeratæ opponere. Quia sibi opponeret petiturum. Sic pluribus firmat Gutierrez num. 8. Couarr. d. §. 3. num. 10. Quapropter vt bene testatur Couarr. loco allegato in Hispania nunquam admittitur exceptio non numeratæ pecunie ad effectum, vt creditori incumbat onus probandi intra biennium numeratam fuisse. Tum quia debitor testatur in obligatione illam accepisse, tum quia huic exceptioni in Instrumento obligationis renunciant, quod optime fieri potest. Iuxta legem regiam 9. titulo 1. partia 5. tamen iure communi fati dubium sit, an secluso Iuramento valeat huius exceptionis renunciatio, vt constat ex his que tradit Antonius Gomez lege 53. Tauri num. 52. Couarruias libro 2. variarum cap. 4. num. 3. Menchaca de successuum creatione §. 29. num. 6.

3. Nono, promittens sub Iuramento aliquid absentis, tenetur, quo vsque ipse, vel alius valide nomine ipse. Ferd. à Castro. Sum. Mor. Pars I II.

sius acceptet, imò etiam si iurasset non reuocare promissionem posset reuocare. Quia hæc promissio, cuius naturam sequitur Iuramentum, reuocabilis est, quo vsque per acceptationem firmetur. Sic multis relatis Sanchez lib. 1. de sponsalibus disput. 7. c. lib. 3. in Decalogum cap. 9. numero 10. Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 7. c. 42. dub. 4. num. 22. Bonacina tom. 2. disputat. 4. questione. 1. punct. 16. vers. quinto. Adde etiam si esset accepta promissio, poterit reuocari si donator post eam liberos habuerit, iuxta legem si vnquam Cod. de reuocanda donatione & tradit alii relatis Tiraquellus in d. lege si vnquam in principio. num. 168. Couarruias de pactis 1. p. §. 4. num. 4.

14. Decimò: iurasti non resignare beneficium in fauorem alterius, vel non commutare absque ordinarij consensu: non te obligat, si religionem fueris ingressus. Quia hæc occasio tacite censetur excepta: eo quod finis, ob quem ordinarius illud Iuramentum solet exigere, est ne beneficiati accipiant beneficium, & manentes in saculo cum pensione renuncient iterumque alia beneficia obtineant. Sic Sanchez lib. 3. cap. 17. n. 11. ex parte Bassilius Legionensis lib. 12. cap. 8. n. 27. sine.

15. Vndecimò: admissus in Collegium Ybeticum vel Anglicanum iurasti post absoluta studia ad patriam redire, poteris religionem ingredi non obstante Iuramento. Quia hic status, vt potest maioris perfectionis semper censetur exceptus. Sic Bassilius Legionensis lib. 12. de sponsalibus cap. 8. num. 27. Si tamen iurates religionem non ingredi quin prius superiorem moneres, obseruare debes Iuramentum. Quia hæc monitio iustissimas causas habere potest, & ob illam non impeditur religionis ingressus, cum possis superiore monito, & invito ingredi; sed præstat prudentem & maturum ingressum. Bassilius Legionensis loco allegato.

16. Duodecimò: admissus in Collegium, iurasti collegis tuis auxilium ferre, quoties opportunum fuerit; subintelligitur dummodo alius dignior non sit. Quia aliàs non esset sicutum Iuramentum, nec obligatorium Bassilius Legionensis d. lib. 12. de sponsalibus cap. 8. num. 27.

17. Decimò tertio: si vrbauitatis causa iurasti non ingredi primum, non federe nobiliori loco, non præcedere, &c. non teneris, si alter roget, vel illi molestum sit. Quia subintelligitur iurasse non accipere primum locum, quantum in te est, sed rogarum. Adde tertium in cuius gratiam iurasti, te rogando, vt primum locum accipias, Iuramentum remittit. Quia id facere potest, vt potest in eius gratiam factum. Sic Toletus lib. 4. cap. 22. vers. tertius casus. Sanch. lib. 31. summ. cap. 4. num. 20. c. cap. 9. num. 18. Bonacina tom. 2. disp. 5. q. 1. punct. 16. num. 2. vers. quarto. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 4. num. 22. Clauis regia lib. 5. cap. 5.

18. Tertia Regula est; Iuramentum obligat, rebus in eodem statu permanentibus; secus si notabiliter fuerint secundum intentionem iurantis mutata. Sumitur ex cap. breui de iureiurando. Vbi de iurante defendere res Ecclesie (inquit Pontifex) teneri Iuramento, nisi difficultas existeret, propter quam requisitus non possit Ecclesie subuenire. Item colligitur, cap. petio cap. veniens eodem titulo, capite cum inter de renuntiatione. Et pluribus firmat hanc regulam Tiraquellus in lege si vnquam C. de reuocanda donatione n. 166. sequenti. Gutierrez de Iuramento 1. p. cap. 29. n. 8. c. cap. 71. num. 6. Ratio ea est: quia Iuramentum obligat secundum intentionem iurantis. Mutatis autem notabiliter rebus non censetur quis intentionem habuisse se obligandi. Ergo non tenetur Iuramento. Quæ verò mutatio notabilis sit, vt censetur iurans deobligatus ab obseruatione Iuramenti, non potest certa regula defini; sed prudentis arbitrio est æstimanda, vt rectè notat Sanchez in simili de voto lib. 4. cap. 1. num. 22. Subiciam aliquos casus, ex quibus alij deduci possunt.

19. Primò: promissisti quælibet coniugium, cognoscis post modum fornicatam esse; deobligaris à promissione etiam iurata, vt habetur expressè, capite quemadmodum de iureiurando. Et idem est si infamiam, lepram, morbum incurabilem; aut paupertatem notabilem deuenierit. Sic Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 4. num. 22. multis allegatis. Gutierrez lib. 1. de Iuramento cap. 37. n. 2. imò num. 3. in fine, approbate videtur iurantem ducere aliquam excusati à Iuramento, si inueniatur postmodum non habere dotem competentem, quia sub ea conditione videtur Iuramentum emissum esse.

20. Secundò facta pace cum inimico iurasti te illi non nociturum; non obligaris, si ipse nouam causam dederit inimicitia; aut fuerit ex bannitis; intelligitur enim illa promissio solum ex causa præterita; ita Bart. in lege qui seruum, de verborum obligatione. Ant. Gomez lege 22. Tauri num. 20. Lessius loco allegato. Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 17. num. 6.

21. Tertio iurasti residere in Ecclesia; potes Iuramento non obstante te absentare pro necessitate, vel vilitate Ecclesie, cap. ex parte tua, de clericis non residentibus, & ibi Glossa & omnes.

22. Quarto, iurasti non alienare bona Ecclesie sine licentia Papae vel superioris; poteris virgenter necessitate ea alienare, si superior adiri non possit, vt affirmat Siluester aliis re-
latis verbo *Iuramentum* 3. q. 4. Argumento legis tutor qui re-
pertorium ff. de administratione tutorum, vbi ex causa neces-
sitaris potest tutor, administrare bona pupilli inuentario
non confecto, quod alias necessitate cessante non potest.

23. Quinto: iurasti non petere beneficium à te renun-
tatum, poteris illud accipere si tibi deuo conferatur cap. 2.
de renuntiatione. Quia vt ibi notat Gloss. Abbas. m. 9. Antonius
n. 4. Immolat. n. 2. Sanch. lib. 3. cap. 17. n. 4. Subintelligitur illud
Iuramentum ex causa tempore renuntiationis præexistente.

24. Sexto: promotus ad gradum licentiatu in aliqua vni-
uersitate si iurasti non acceptate gradum doctoratus in alia
academia; subintelligitur ex vi illius licentiae; si enim velles
gradum licentiatu iterum in alia academia recipere, gradum
doctoratus in illa accipere poteris. Sic Abbas dicto cap. 2. de
renuntiatione n. 11. Antonius Gomez leg. 22. Tauri num. 10.
Sanch. illo cap. 17. num. 5.

25. Septimo renuncians sub Iuramento ius habitum, &
speratum: subintelligi debet de iure, quod speras ex causa
pro tunc existente. Vnde non censeri renuntiasse iuri ex noua
causa & spe superueniente. Nam illud sperare non poteris. Sic
Sanch. aliis rellatis dicto cap. 17. num. 7.

26. Octauo: iurasti non diuidere societatem; intelligitur,
nisi socius sit rixosus, vel molestus. Ita relato Bartol. in
leg. si conuenerit ff. pro socio, docet Siluester verbo *Iuram.* 3.
num. 1. vers. & quarto, ex qua resolutione satisficit Siluester
illi quaestioni: An pupillus prouocare possit socium ad diuisionem,
leg. si pupillorum, ff. de rebus eorum, qui sub tutela, vel
cura sunt. Respondet inquam intelligi debere, nisi habeat socium
odiosum, vel molestum; Et ita affirmat explicandam
esse clausuram apponi solitam in testamento, vt fratres diui-
dere non possint.

27. Nonò, iurasti stare mandato alicuius; intelligitur, nisi
ipse immoderatum præcipiat, argumento cap. quinquauultis,
de iurando cap. veniens eodem tit. Quapropter iurans
stare sententiae arbitri; subintelligitur, nisi immoderatum
præcipiat; & iurans stare dicto & Iuramento alterius de
expensis, & interesse; subintelligitur si rationabiliter arbitretur.
Et alia plura exempla subiicit Gutier. de Iuram. 1. p. c. 37. &
n. 10. & 13. argum. legis si liberti. ita iurauerit ff. de oper. liber-
tus, & l. 27. tit. 11. partit. 3. & leg. 24. tit. 4. partit. 3.

28. Quarta regula est: Iuramentum debet restringi, ne
censeatur factum in tertij præiudicium. Habeat cap. venien-
tes c. cum tuis, c. cum contingat, de iurando, & c. 2. eod.
tit. in 6. c. quamuis pactum de pactis lib. 6. Ratio est manife-
sta: quia Iuramentum alteri præiudicans illicitum est; obli-
gatio ergo non potest. Subiicit exempla; iurasti secretum ali-
cui seruare, non teneris; quando est alteri nocium, sed po-
teris reuelare iis, qui prodesset, & non obesse possunt, textus
in cap. hoc videtur 22. q. 3. sic Sanch. c. 17. n. 25. Azor. 1. p. lib.
11. c. 8. q. 6. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 16. num. 2. sine.
Item iurasti creditori non recedere à loco, nisi prius debitum
illi soluas, vocatis à superiore quando soluere non potes,
debes ad superiorem recurrere. Quia Iuramento præiudicare
iurisdictioni superioris non poteris. At hoc intelligendum est,
quando absque eius consensu expresso vel tacito Iuramentum
præstitisti; eo quòd in loco illo resideres absque eius licentia;
vel casu, quo ex licentia illius resideres, non contraxisti debi-
tum ex necessitate sustentationis, sed potius, vt in ludis & co-
mestationibus infumeres; in hoc ergo casu Iuramento non
recedendi à loco, præiudicare superioris iurisdictioni non po-
teris, secus verò si ex illius licentia illo in loco resideres, & ad
vitam degendam debitum contraxisti; quia tunc ipse superior
tacite Iuramento consensum præstat. Sic Siluester verbo *Iuram-*
entum 4. q. 6. circa fin. Sanch. lib. 3. c. 17. n. 11. Suar. tom. de
Religione lib. 2. de Iuramento c. 34. n. 7.

PUNCTVM XV.

Qualiter Iuramentum dubium interpretandum sit.

SUMMARIVM.

- 1 Si dubius es, an Iuramentum emiseris, non obligaris.
- 2 Si de intentione iurandi dubites, certus verba Iuramenti protulisse, obligaris.
- 3 Si dubium sit licite sit materia, consulendus est superior, si adiri potest.
- 4 Si dubites, an executioni mandatum sit, vel res sint notabiliter mutatae, obligaris.

Hæc difficultas decisa est, 1. p. tra. 1. disp. 3. de con-
scientia dubia à punct. 9. & sequentibus, sed ibi di-
cta breuiter in præfati prætingemus. Multiplex dubium esse
potest. Primò dubitare potes, an Iuramentum emiseris. Se-

cundò, an habueris intentionem iurandi. Tertio, an cadat
supra materiam capacem. Quarto, an executioni mandatum
sit? Vel res notabiliter mutatae.

1. Si dubites an votum, seu Iuramentum emiseris, com-
munis sententia affirmat, & bene; te non esse obligandum,
quia in tui fauorem stat libertatis possessio, quæ certo astrin-
genda non est, dum vinculum Iuramenti dubium sit. Quæ ra-
tio probat non solum cum est dubium negatiuum, ita vt in
neutram partem valeas producere assensum; sed etiam quan-
do est positiuum, esto te magis inclines, votum emisisse;
dummodo pro contraria parte non desint probabiles ratio-
nes, votum non esse emissum; quia semper est vinculum
dubium, quo tua libertas attingi non debet. Sic Sanchez
aliis rellatis, lib. 1. in Decalogum cap. 10. num. 36. & lib. 4.
cap. 1. num. 16. & lib. 1. de sponsalibus disp. 9. num. 11. Idem
est in sensu iuratorio, & non iuratorio accipi; dubitas tamen
in quo sensu illa acceperis. Quia semper est possessio pro tua li-
bertate, quæ absque certo vinculo non est absoluta & certo
astringenda. Sic Alecius in rubrica de Iuram. num. 5. Cai-
etanus 2. 2. quæst. 89. art. 7. Couarruias de pactis, 1. p. §. 2.
num. 2. sine. Suarez lib. 2. de Iuram. cap. 33. num. 3. Et probat
textus in cap. clericus de iurando. Vbi Pontifex in illis
verbis præmitto per idem Iuramentum, interpretatur non iu-
rare deuo, neque antiquum Iuramentum ad nouam materiam
extendi; cum tamen verba sint facta dubia; possente in alio
sensu interpretari.

2. At si de intentione iurandi aut te obligandi dubitas,
certus tamen verba Iuramenti protulisse, teneris Iuramento.
Quia non es præsumendus fictionem commississe, ne delinque-
re præsumaris, quod verum habet; etto coactus iuraueris, vt
latius dixi illa disp. 3. punct. 10.

3. Quod si dubites, an Iuramentum sit de materia licita
vel illicita; superiorem consulere debes, si adiri potest, puta
ipse loco Dei, cui est Iuramentum prælitum, succedit; ac
proinde soluere debet, quid Deo gratum sit, si verò supe-
riore consulo adhuc dubium perseuerat, excusaris à Iuramenti
executione. Quia Deo grata non est executio, quæ periculum
turpitudinis continet, dixi punct. 11.

4. Verum si dubites, an executioni mandatum sit Iuram-
entum, vel an res sint ita notabiliter mutatae, vt te ab il-
lius executione excusent; teneris Iuramentum excipere si du-
bium vincere non potes. Quia ab obligatione certa non est æ-
quum, vt excusari ob causam dubiam. Suarez lib. 2. de Iuram.
c. 33. num. 7. & 8. Hinc fit, si iurasti ingredi religionem mino-
rum audis pedibus incedentium, incurristi morbum gallicum,
vel alium grauem, quo durante excusaris à Iuramento; si re-
stitues ad pristinam sanitatem dubites, possint onera religio-
nis subire ob infirmitatem præteritam, teneris sane. Quia obli-
gatio est certa, quam excutere non debet excusatio dubia. Sic
Sanch. lib. 4. de voto cap. 16. num. 37. relato. Mannel. Rodri-
guez 2. tom. sum. cap. 95. num. 5. Affirmante laborante illo
morbo gallico nunquam censeri ad pristinam sanitatem resti-
tuti; ac proinde, qui semel in illum incidit à voto suæ religio-
nis excusati.

DISPUTATIO III.

De Iuramenti relaxatione, irrita-
tione, & commutatione.

IRRITATIO Iuramenti est actus,
quo superior omnino auferit obli-
gationem à subdito: differt à di-
spensatione, seu relaxatione, Pri-
mò; quia relaxatio est actus Iurisdictionis
temporalis, vel spiritualis in subditum, irri-
tatio verò est actus potestatis dominatiuæ.
Secundò: quia irritatio ad sui valorem nul-
lam causam expostulat. Relaxatio verò sine
causa nulla est, à commutatione verò differt
tam irritatio, quam relaxatio. Quia irritatio-
ne & relaxatione extinguitur, aut suspendi-
tur Iuramenti obligatio. At commutatione
non extinguitur, sed in aliam materiam trans-
fertur, in his omnes Doctores conueniunt.

PUNCTVM